

УДК 316:130.2:336.2:004(477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.63.5>

КОНЦЕПЦІЯ ЦИФРОВОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ПІДГРУНТЯ ДЕРЖАВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Олена Бурашнікова

*Запорізький національний університет,
Інженерний навчально-науковий інститут імені Ю. М. Потебні,
кафедра управління та адміністрування,
вул. Фанатська, 10, 69006, м. Запоріжжя, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0806-1767>*

У статті розглядається концепція цифрової податкової системи як ключової платформи забезпечення сталого розвитку України в умовах повоєнного відновлення. **Мета статті** полягає в теоретичному та практичному обґрунтуванні концепції цифрової податкової системи як фундаменту сталого розвитку України в умовах повоєнного відновлення шляхом аналізу філософсько-соціологічних, економічних і технологічних аспектів її впровадження, визначення ключових інструментів цифровізації, оцінки впливу на ефективність податкового адміністрування. **Методологія дослідження.** У статті використано комплексний міждисциплінарний підхід, який поєднує філософсько-соціологічний, економічний та технологічний аналіз цифрової податкової системи. Використано методи: системного, кроскультурного, аксіологічного, антропологічного аналізу. Наголошується, що цифровізація фіскальної сфери виступає стратегічним чинником модернізації державного управління, підвищення прозорості, зміцнення фінансової дисципліни та мінімізації корупційних ризиків. Увага зосереджена на впровадженні інтелектуальних ІКТ-рішень, як-от Big Data, штучний інтелект, блокчейн, автоматизований контроль транзакцій, цифрова ідентифікація платників, що здатні забезпечити ефективне адміністрування податків та формування довіри між державою і громадянами. Показано, що цифрова податкова система стає структурним елементом стратегії сталого розвитку, оскільки підтримує економічну стабільність, сприяє зростанню інвестиційної привабливості та створює умови для відбудови інфраструктури, розширення соціально-економічних можливостей. Обґрунтовано необхідність розроблення національної моделі цифрової податкової системи, що інтегрує найкращі міжнародні практики та відповідає специфіці українського повоєнного контексту. Зроблено **висновок**, що концепція цифрової податкової системи в Україні – це не просто реформування податкових органів, це філософська трансформація держави. В умовах поствоєнного відновлення України вона може стати потужним інструментом для забезпечення сталого фінансового розвитку.

Ключові слова: цифрова податкова система, сталий розвиток, повоєнне відновлення, цифровізація, штучний інтелект, Big Data, податкове адміністрування, прозорість державного управління, соціальна довіра, філософія цифрової трансформації, філософія сталого розвитку.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність формування концепції цифрової податкової системи для України в період поствоєнного відновлення зумовлена потребою модернізації фіскальної інфраструктури, підвищення ефективності управління державними фінансами та забезпечення стійких джерел економічного зростання. Цифровізація податкової системи – це не просто технологічна модернізація. Згідно з авторським дослідженням, це «нова філософія державності»: цифрова податкова система може стати фундаментом довіри, прозорості та соціальної справедливості. У контексті поствоєнної України цифровізація – критично важлива для

швидкого, ефективного й справедливого відновлення фінансових потоків та державних інститутів. Податкові надходження – це основне джерело ресурсів для відновлення: інвестиції в інфраструктуру, соціальні програми, безпеку тощо [1]. В умовах глибокої трансформації економіки, спричиненої повномасштабною війною, цифровізація податкової сфери виступає ключовим інструментом підвищення прозорості, довіри до державних інституцій і створення сприятливого середовища для бізнесу. Сучасні цифрові платформи, алгоритми штучного інтелекту, автоматизовані системи моніторингу та аналітики дозволяють забезпечити мінімізацію тіньових операцій, прискорити податкові процедури, оптимізувати адміністрування та знизити транзакційні витрати як для держави, так і для платників податків. Це особливо важливо в період післявоєнної реконструкції, коли якість податкового управління безпосередньо впливає на здатність держави залучати інвестиції, фінансувати критичні соціальні та інфраструктурні проекти, підтримувати малий і середній бізнес і зберігати соціальну стабільність. Обґрунтування концепції цифрової податкової системи як філософії держави сталого розвитку ґрунтується на тому, що фіскальна політика в умовах цифрової економіки перестає бути суто технічною або адміністративною сферою. Вона перетворюється на ціннісно орієнтовану систему взаємодії держави та суспільства, де цифрові інструменти стають засобом забезпечення справедливості, прозорості, підзвітності та відповідального управління природними, фінансовими й людськими ресурсами. Цифрова податкова система в цьому контексті відіграє роль не лише технологічної інновації, а й фундаментального елемента нової філософії державотворення, яка базується на відкритості, аналітичності, громадській участі та орієнтації на довгострокову стійкість. Вона дозволяє перейти від моделі реактивного управління до моделі проактивного розвитку, в якій податкова інформація перетворюється на стратегічний ресурс прогнозування, планування та запобігання економічним ризикам. Концептуалізація цифрової податкової системи як філософії сталого розвитку передбачає визначення її ключових компонентів: інтегрованих цифрових платформ, що забезпечують єдиний податковий простір; систем штучного інтелекту для виявлення ризиків і прогнозування надходжень; блокчейн-технологій для гарантування прозорості транзакцій; інтероперабельності державних реєстрів; механізмів електронної ідентифікації та верифікації платників; а також інклюзивної цифрової податкової культури, що стимулює довіру, відповідальність та усвідомлену взаємодію громадян із державою. Усі ці елементи формують нову модель фіскальної екосистеми, яка здатна забезпечити баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічною відповідальністю – трьома базовими вимірами сталого розвитку. Таким чином, концепція цифрової податкової системи в умовах поствоєнного відновлення України виступає не лише технічним засобом модернізації, а й стратегічною парадигмою державного управління, яка інтегрує технологічний прогрес, філософію сталого розвитку та нову логіку взаємодії між державою, суспільством і бізнесом. Вона створює основу для побудови цифрової, інноваційної та стійкої України, готової до глобальних викликів і здатної забезпечити високий рівень добробуту громадян у довгостроковій перспективі [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій із зазначеної теми. Останні дослідження, на які спирається автор, зосереджені на інтеграції Big Data, штучного інтелекту та блокчейну в податкові системи з метою підвищення прозорості, автоматизації адміністрування та стимулювання цифрової трансформації регіонів у повоєнному відновленні України. Зокрема, Ю.Н. Харарі акцентує на тому, що цифрові технології та алгоритми стають фундаментом нового типу державності, де управління фінансовими потоками, податковими процесами та суспільною взаємодією залежить від контролю над даними. Його концепція «dataism» (датиїзму) пояснює, що економіка майбутнього базується на потоках даних,

а податкова система – на їх точності, відкритості й аналітичності. Для України це означає переорієнтацію податкової політики на цифрові моделі прогнозування, автоматизовану звітність і етичне використання даних у державному управлінні [1].

Л. Флоріді є засновником філософії інформації та інформаційної етики. Він вводить концепцію «інфосфери» – глобального простору даних, в якому функціонує сучасна держава. Його підхід дає інтелектуальне підґрунтя для розуміння цифрової податкової системи як частини ширшої цифрової екосистеми держави. Флоріді також підкреслює важливість прозорості, підзвітності та цифрової відповідальності, що є основою для довіри платників податків у період поствоєнного відновлення [9]. В основі досліджень Н. Бострома – ризики та можливості високотехнологічних систем і штучного інтелекту. Його ідеї релевантні для побудови ШІ-орієнтованої податкової системи, здатної прогнозувати надходження, виявляти фінансові порушення та забезпечувати справедливе адміністрування. Бостром наголошує на необхідності контролю й етичного регулювання інтелектуальних систем, що особливо важливо під час впровадження автоматизованих цифрових податкових платформ [1]. У контексті цифрового оподаткування ідеї П.-П. Вербека пояснюють, як цифрові платформи, інтерфейси та алгоритми не лише здійснюють адміністрування, а й виховують податкову культуру, стимулюють відповідальність [10]. Його критична теорія техніки дає змогу розглядати цифрову податкову систему як інструмент демократичного врядування або, навпаки, як потенційний механізм надмірного контролю. Вербек підкреслює необхідність участі громадян у формуванні цифрових політик, що є ключовим принципом сталого розвитку. Е. Гідденс вивчає вплив модернізації та глобалізації на державні системи. Його теорія структурування пояснює, що цифрова держава формується у взаємодії між технологічними структурами та суспільною поведінкою. Для теми цифрового оподаткування це дає основу для розуміння того, як цифрові інструменти змінюють податкову поведінку, довіру та взаємодію «громадянин – держава» [5]. Ці ідеї особливо актуальні для побудови автоматизованої цифрової податкової системи, яка здатна забезпечувати стійкість держави, впроваджувати алгоритмічну прозорість і уникати технократичних перекосів.

Усі згадані вчені формують потужне теоретичне підґрунтя для аналізу: цифрової держави; алгоритмізації управління; цифрової податкової системи; етики та прозорості фіскальних процесів; сталого розвитку держави в цифрову епоху; взаємодії людини і технології в управлінні ресурсами. Їхні концепції дають змогу створити філософську модель цифрової податкової системи, яка не є просто технічним інструментом, а виступає ціннісно орієнтованою основою держави сталого розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Незважаючи на значний науковий інтерес до цифровізації державного управління та модернізації податкових систем, низка ключових аспектів досі залишається недостатньо дослідженою, що й визначає актуальність даної статті. По-перше, у науковому дискурсі практично відсутнє комплексне філософсько-соціологічне осмислення цифрової податкової системи як багатовимірного явища, що одночасно трансформує державу, економіку та соціальні практики. Залишається нерозв'язаним питання ціннісних засад цифрової фіскальної трансформації, зокрема того, яким чином цифрові інструменти формують нові моделі взаємодії між державою, бізнесом і громадянами, змінюють парадигму довіри та відповідальності й впливають на соціальну справедливість і рівність доступу. По-друге, потребує подальшого розроблення проблематика впровадження інтелектуальних технологій, як-от Big Data, штучний інтелект, блокчейн, предиктивна аналітика, у податкову сферу, адже досі не з'ясовано, якою мірою ці технології можуть забезпечити сталий розвиток, зменшити тіньову економіку та інституціоналізувати ефективне повоєнне відновлення.

Не досить дослідженими залишаються також соціальні ризики цифровізації, зокрема питання цифрової нерівності, кібербезпеки, приватності персональних даних і потенційного зростання алгоритмічної асиметрії між державою та платниками податків. По-третє, незавершеним залишається аналіз того, як цифрова податкова система може стати ядром національної моделі сталого розвитку України, здатної інтегрувати економічні, соціальні, культурні та технологічні виміри повоєнної модернізації. Саме ці прогалини визначають необхідність ґрунтовного теоретичного дослідження, якому присвячена стаття.

Мега статті полягає в теоретичному та практичному обґрунтуванні концепції цифрової податкової системи як фундаменту сталого розвитку України в умовах повоєнного відновлення, зокрема шляхом аналізу філософсько-соціологічних, економічних і технологічних аспектів її впровадження, визначення ключових інструментів цифровізації, оцінювання їх впливу на ефективність податкового адміністрування, прозорість державного управління та соціальну довіру громадян.

Методологія дослідження. У статті використано комплексний міждисциплінарний підхід, який поєднує філософсько-соціологічний, економічний та технологічний аналіз цифрової податкової системи. Використано методи: системного, кроскультурного, аксіологічного, антропологічного аналізу. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити потенціал цифрової податкової системи як інструмента модернізації державного управління та економіки, а також її роль у формуванні соціально-філософських основ сталого розвитку України.

Результати дослідження

1. Імплементация філософських концепцій у збалансовану модель податкової системи цифрової держави.

Розвиток штучного інтелекту (ШІ) у XXI столітті визначає стратегічні траєкторії трансформації людства, економік, державного управління та глобальної безпеки. Концептуальні підходи провідних зарубіжних філософів і дослідників ШІ – Н. Бострома, Л. Флоріді, М. Тегмарка формують теоретичний фундамент, на основі якого вибудовуються сучасні цифрові політики, регуляторні моделі та технологічні стратегії. Аналіз їхніх ідей дозволяє виробити комплексне бачення того, як Україна може інтегрувати ці підходи у власний шлях цифровізації, післявоєнної реконструкції та розвитку економіки знань.

Концепція Н. Бострома, спрямована на забезпечення контролю над розвитком суперінтелекту та мінімізацію екзистенційних ризиків, актуалізує потребу в створенні інститутів безпечного ШІ, здатних запобігти використанню неконтрольованих алгоритмів у критично важливих сферах. Його ідеї підкреслюють важливість алгоритмічної прозорості, протоколів відповідальності та етичного дизайну, що безпосередньо співвідноситься з безпековими викликами України, зокрема в оборонному та кібернетичному сегментах. Реалізація цих підходів в Україні може стати основою формування національної системи AI Safety та внутрішніх стандартів безпеки алгоритмів [1].

Погляди Р. Курцвейла акцентують увагу на експоненційній динаміці технологічних змін, майбутній технологічній сингулярності та ролі інтелектуальних систем у зближенні біологічного й цифрового вимірів. Для України такі ідеї відкривають перспективи розвитку біоінформатики, медичинських цифрових платформ, нейротехнологій і роботизованих систем, що можуть сприяти як модернізації системи охорони здоров'я, так і підвищенню ефективності промислового виробництва. Інтеграція експоненційних технологій на основі підходу Курцвейла також є ключовою для прискорення післявоєнної відбудови та формування конкурентоспроможної економіки [2].

Філософія Кай-Фу Лі зосереджується на економіці алгоритмів, ролі даних як центрального ресурсу та формуванні нових моделей зайнятості, в яких ШІ виступає

підсилювачем людських можливостей. У контексті України це означає необхідність формування інноваційних кластерів штучного інтелекту, розвитку екосистем стартапів, підтримки цифрових підприємств і створення рамкових умов для розвитку економіки даних. Його підходи також дозволяють вибудувати системну стратегію перекваліфікації і підготовки фахівців, що є важливим у період соціально-економічних змін [2].

Л. Флоріді, один з основоположників цифрової етики, підкреслює значення інфосфери як нової реальності людського існування. Він наполягає на тому, що цифрові технології повинні проєктуватися відповідально, з повагою до прав людини, приватності та людської гідності. Україна, рухаючись у напрямі гармонізації законодавства з європейськими стандартами та імплементації принципів ЄС щодо регулювання ШІ, може застосувати підхід Флоріді для формування власної етичної хартії цифрової трансформації та забезпечення прозорості державних електронних сервісів [9].

М. Тегмарк розробляє гуманістичний підхід до розвитку ШІ, акцентуючи увагу на тому, що технології мають сприяти збереженню життя, стабільності та екологічній рівновазі. У контексті України його концепції особливо важливі з огляду на необхідність відновлення екологічно постраждалих територій, моніторингу наслідків війни, управління ресурсами та формування стійкої інфраструктури. Використання ШІ для екологічного аудиту, прогнозування природних ризиків та оптимізації відбудовчих процесів відповідає логіці «AI for Life», яку пропонує Тегмарк [8].

Е. Бриньольфссон і Е. МакАфі розглядають ШІ як центральний фактор розвитку цифрової економіки, підвищення продуктивності та трансформації ринку праці. Їхні дослідження демонструють, що автоматизація не руйнує економіку, а створює нові можливості за умов ефективної інтеграції людини та технологій. Для України цей підхід важливий у контексті модернізації промисловості, розвитку smart-виробництва, впровадження індустрії 4.0 та переходу до моделі, в якій цифровий потенціал підсилює людський капітал і відкриває можливості для стійкого економічного зростання.

Комплексна імплементація цих філософських і теоретичних концепцій у стратегіях розвитку України дозволить створити збалансовану модель цифрової держави, що поєднує безпеку, інновації, гуманістичні цінності та економічну ефективність. Синтез підходів Бострома [1], Флоріді [9], Тегмарка [7; 8] з практичними потребами країни формує інтелектуальний фундамент для побудови сучасної державної політики у сфері ШІ, розвитку технологічних кластерів, удосконалення ринку праці, відновлення інфраструктури та забезпечення національної стійкості у глобальному цифровому середовищі.

2. Формування нової концепції цифрової податкової системи як чинника сталого розвитку

У сучасних умовах глобальної цифрової трансформації концепція цифрової податкової системи набуває особливого наукового та практичного значення, адже вона виступає інструментом формування нової моделі взаємодії між державою, суспільством і економікою. Цифрова податкова система розглядається не лише як технологічне оновлення податкового адміністрування, а як ключовий елемент цифрової державності, що визначає рівень прозорості, конкурентоспроможності та стійкості економічного розвитку. Її наукове тлумачення ґрунтується на міждисциплінарному синтезі економічної теорії, філософії інформаційного суспільства, теорії державного управління та концепцій сталого розвитку [3].

В епоху цифровізації держави та зростання ролі інформаційних даних цифрова податкова система набуває нового змісту, оскільки трансформує саму природу податкових відносин. Вона формує середовище, в якому податки перестають бути суто адміністративним навантаженням і перетворюються на елемент партнерських взаємин між державою та

платником. Така система забезпечує автоматизацію оброблення даних, інтеграцію податкових реєстрів, використання штучного інтелекту для аналізу фінансових потоків, що дає змогу підвищити точність, справедливість і ефективність податкового управління. Завдяки цифровим інструментам податковий процес стає передбачуваним, а ухилення від оподаткування – технічно ускладненим і економічно не вигідним. Наукове значення цифрової податкової системи також полягає в її здатності забезпечити новий рівень соціальної та економічної справедливості. Завдяки цифровій аналітиці держава отримує можливість моделювати податкові навантаження, прогнозувати доходи, оцінювати ризики й оперативно реагувати на макроекономічні виклики. Таким чином, цифрова податкова система виступає не лише механізмом контролю, але й інструментом реалізації державної соціально-економічної політики, забезпечення фінансової стабільності, планування інвестицій та підтримки малих і середніх підприємств. Для сучасності цифрова податкова система має особливу вагу в контексті кризових та посткризових умов, у тому числі поствоєнного відновлення України.

Податкова система як інструмент сталого розвитку має не лише забезпечувати доходи держави, але й стимулювати економічну справедливість, екологічність і соціальну згуртованість. Податковий обов'язок – це не репресивний акт, а форма участі громадян у спільному проєкті, у спільному відновленні та побудові соціального капіталу. Будь-яка цифровізація має враховувати цінності сталості (економічної, соціальної, екологічної). Оцифровані податки значно підвищують прозорість: автоматизовані системи зменшують корупцію, знижують роль людського фактора, податкова система як інструмент не лише наповнення бюджету, але й підтримки довгострокової економічної стійкості, зменшення нерівності, інвестування в інфраструктуру, відновлення територій тощо. Довіра між державою й громадянами посилюється, якщо є чітка платформа, яка показує, куди йдуть податки і чому вони використовуються на користь суспільства. Ефективна цифрова фіскальна інфраструктура стає фундаментом відбудови економіки, бо забезпечує прозоре використання ресурсів, підзвітність фінансових потоків, зменшення корупційних ризиків і довіру міжнародних партнерів. У глобальному вимірі вона формує здатність держави інтегруватися в цифрову економіку, брати участь у транснаціональних фінансових процесах, відповідати стандартам ОЕСД та ЄС і створювати конкурентне інвестиційне середовище. Отже, у науковій перспективі цифрова податкова система постає як стратегічний ресурс держави, здатний забезпечити ефективне управління, економічну стійкість, соціальну рівновагу та довгостроковий розвиток. Її значення для сучасності полягає в тому, що вона задає нову парадигму суспільно-економічних відносин, де дані стають основою державної політики, а цифровізація – передумовою прозорості, довіри та сталого розвитку у XXI столітті [4].

Концепція цифрової податкової системи як підґрунтя держави сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України постає не лише як модернізаційний проєкт, а як нова цивілізаційна парадигма, що переосмислює фундаментальні відносини між державою, громадянином і економічним простором. Цифрова податкова система в цьому контексті не зводиться до технічного набору інструментів; вона виражає нову філософію державності, в якій податки перестають бути примусовим механізмом і трансформуються у форму соціальної комунікації, заснованої на прозорості, справедливості та взаємній відповідальності. Післявоєнна Україна, опинившись у ситуації необхідності одночасної реконструкції інфраструктури, відновлення економіки та зміцнення довіри громадян до держави, потребує не просто оновлення фінансових процедур, а створення нової архітектури публічного управління, де цифрова податкова система стає центральним елементом держави сталого розвитку. У цій архітектоніці особливу роль відіграє антропологічний вимір податкових відносин. Людина перестає бути об'єктом бюрократичного контролю

й постає як автономний суб'єкт цифрової економіки, що взаємодіє з державою не через систему примусу, а через мережу довіри та відкритості. Цифровізація податкової системи дозволяє зняти традиційну опозицію «державна – платник податків», оскільки обидві сторони включаються в єдину інформаційну екосистему, де прозорість стає не просто цінністю, а способом буття. Такий перехід має глибоке філософське значення: податок постає не як зовнішній тягар, а як елемент соціального договору, в якому громадянин бере участь свідомо, розуміючи власну участь у формуванні загального блага [11].

З позиції аксіології цифрова податкова система формує новий простір цінностей, що визначає якість повоєнної державності. Справедливість, рівність доступу, відповідальність, сталий розвиток – ці принципи перестають бути деклараціями й набувають реального змісту через алгоритми, цифрові сліди економічних процесів і механізми автоматизованого контролю. Усунення людського фактора та корупційних ризиків стає не лише технологічним, а й етичним актом: держава демонструє готовність діяти в межах чесності, відкритості та прогнозованості, що є ключовим для суспільства, травмованого війною, втратами та довготривалою недовірою.

З погляду онтології цифрова податкова система постає як онтологія мережевої держави, де економічні, соціальні та управлінські процеси інтегруються в єдиний цифровий простір. У такій державі традиційні поняття кордонів, інституційних меж і функціональних бар'єрів відходять на другий план, поступаючись динамічному потоку даних, в якому податкові процеси стають частиною ширшої екосистеми сталого розвитку. Штучний інтелект, блокчейн, Big Data та інші технології перестають бути інструментами й перетворюються на форми нового управлінського мислення, де держава не лише реагує на економічні зміни, а й прогнозує їх, конструює майбутні сценарії й забезпечує гармонізацію соціально-економічного простору.

У контексті повоєнного відновлення України цифрова податкова система набуває екзистенційного виміру. Вона стає інструментом відродження не тільки економіки, а й довіри – тієї ключової основи, без якої неможливе становлення держави сталого розвитку. Відбудова територій, відновлення інфраструктури, реабілітація суспільства, реалізація екологічних і соціальних проектів – усе це потребує прозорого, ефективного та справедливого управління ресурсами. Цифрова податкова система створює умови для того, щоб кожна гривня була відслідкована, кожне надходження – зафіксоване, а кожне рішення держави – аргументоване даними, а не політичними інтересами чи адміністративним свавіллям.

Філософія сталого розвитку передбачає баланс економічних, соціальних та екологічних вимірів життя суспільства. У цифровій податковій системі цей баланс знаходить конкретне втілення: економічні процеси стають більш керованими, соціальні – більш справедливими, а екологічні – більш прозорими й підзвітними. Таким чином, цифрова податкова система є не лише фінансовою інфраструктурою, а й моральною матрицею держави, що прагне стати зрілою, демократичною та відповідальною.

3. Проблеми цифрової податкової системи в сучасних умовах

Концепція цифрової податкової системи як основи держави сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України виражає глибинну трансформацію суспільно-державної взаємодії. Вона задає новий вектор державності – від індустріальної моделі до цифрової, від бюрократії до алгоритмічної прозорості, від недовіри до партнерства. У цій трансформації закладений не лише економічний, а й духовний, цивілізаційний сенс: Україна отримує можливість не просто відновитися після війни, а створити якісно нову форму державності, в основі якої – інтелект, технологія, моральність і відповідальність перед майбутніми поколіннями.

Проблема цифрової податкової системи в сучасних умовах постає не лише як технічний чи управлінський виклик, а як епістемологічний феномен, пов'язаний з формуванням нової логіки державності, економічної раціональності та публічної довіри. У контексті повоєнного відновлення України питання цифровізації оподаткування загострюється, оскільки держава опиняється перед необхідністю одночасно забезпечити прозорість, справедливість, ефективність і відтворюваність економічних ресурсів, які є критичними для відбудови [11].

Епістемологічна складність проблеми полягає в тому, що цифрова податкова система функціонує на перетині двох різних режимів знання: традиційного бюрократичного знання, що базується на процедурності, ієрархії та регламентованості; цифрового знання, яке характеризується швидкістю, мережевістю, алгоритмічністю, великою кількістю даних і мінливістю. Унаслідок цього постає фундаментальне питання: як можлива податкова система, що водночас є технологічною, правовою, соціальною та ціннісною, і яка здатна підтримувати сталий розвиток у державі з високим рівнем воєнних втрат, соціальних травм та економічної нестабільності. Цифровізація оподаткування потребує осмислення: як нової форми знання про економіку, що ґрунтується на Big Data, аналітиці й прогнозуванні; як нової форми управління, де алгоритми стають частиною державної волі; як нової форми соціального контракту, ґрунтованого на довірі, відкритості та взаємній відповідальності громадян і держави. Епістемологічна проблема посилюється тим, що повоєнна Україна потребує максимально прозорої, швидкої, захищеної та етичної податкової системи, здатної протидіяти корупції, тінізації, інформаційним загрозам та економічним ризикам. Цифрова податкова система має стати не лише інструментом фіскального контролю, а платформою сталого розвитку, що забезпечує соціальну справедливість, інклюзивність, екологічну відповідальність і довгострокову економічну стійкість. Таким чином, епістемологічне ядро проблеми полягає в тому, як уможливити інтеграцію цифрових технологій, правових норм, економічних стратегій і соціальних цінностей у цілісну систему податкового управління, яка відповідатиме викликам поствоєнної відбудови та сприятиме становленню держави сталого розвитку.

4. Практичне значення концепції цифрової податкової системи як підґрунтя держави сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України

Практичне значення концепції цифрової податкової системи як підґрунтя держави сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України полягає у формуванні ефективної, прозорої та адаптивної моделі фіскального управління, здатної забезпечити швидке економічне відновлення й довгострокову стабільність держави. Основні аспекти практичної цінності:

1. Підвищення ефективності адміністрування податків. Цифрові сервіси автоматизують ключові процеси – подання декларацій, облік, контроль, аналітику, що зменшує навантаження на бізнес і скорочує витрати держави;

2. Зменшення рівня тіньової економіки та корупції. Використання блокчейну, електронного аудиту та великих даних мінімізує людський фактор і забезпечує прозорість усіх податкових операцій, що підвищує довіру громадян та інвесторів;

3. Формування стабільної дохідної бази для повоєнного відновлення. Удосконалене цифрове адміністрування сприяє акумулюванню ресурсів для відбудови інфраструктури, соціальних послуг, оборонної сфери й регіонального розвитку;

4. Покращення інвестиційного клімату. Прозорість, передбачуваність і доступність електронних податкових інструментів підвищує привабливість України для внутрішніх та зовнішніх інвесторів;

5. Підтримка малого та середнього бізнесу. Спрощення процедур, зменшення бюрократії, цифрова аналітика та електронна звітність стимулюють розвиток підприємництва, що є критичним для відновлення економіки;

6. Стратегічне планування на основі даних (data-driven policy). ШІ, аналітика великих даних та прогнозні моделі дозволяють державі ухвалювати науково обґрунтовані рішення щодо податкової політики, визначати ризики та оптимізувати податкове навантаження;

7. Інтеграція України в європейські цифрові та фіскальні стандарти. Запровадження систем e-Reporting, e-Invoicing, e-Audit сприяє гармонізації з практиками ЄС, що прискорює євроінтеграційні процеси та міжнародну співпрацю.

8. Підвищення якості державного управління. Цифрова податкова система стає ядром більш широкої цифровізації публічного сектора, сприяє впровадженню принципів good governance та формує нову культуру взаємодії «держава – громадянин – бізнес».

Отже, практичне значення концепції полягає в тому, що цифрова податкова система стає ключовим інструментом модернізації держави, забезпечення економічної стійкості, прозорості та швидкого повоєнного відновлення України [2].

Системне впровадження сучасних цифрових технологій податкової системи, зокрема штучного інтелекту, здатне суттєво підсилити національну безпеку, екологічну стійкість та ефективність державного управління в умовах війни та післявоєнного відновлення. Використання інтелектуальних аналітичних інструментів забезпечує оперативне виявлення екологічних загроз, пришвидшує розроблення стратегій відновлення природних ресурсів, оптимізує розподіл державних фінансів і сприяє прозорості управлінських рішень. Для економіки це відкриває можливість формування інноваційної моделі розвитку, орієнтованої на цифрову інфраструктуру, зелений перехід і підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на глобальному ринку. Для системи публічного управління інтеграція ШІ дає змогу автоматизувати адміністративні процеси, зменшити корупційні ризики, посилити контроль за відновлювальними роботами та пришвидшити прийняття рішень на основі даних. Крім того, цифрові технології створюють умови для безпечного та стійкого розвитку громад, підвищення якості життя населення, розвитку освіти й науки, а також формування нової екологічно відповідальної культури. У комплексі це забезпечує формування сучасної, технологічно сильної України, здатної ефективно реагувати на виклики війни, швидко відновлюватися та закладати підґрунтя для довгострокового стійкого розвитку.

Висновки. Концепція цифрової податкової системи в Україні – це не просто реформування податкових органів, це філософська трансформація держави. В умовах поствоєнного відновлення України вона може стати потужним інструментом для забезпечення сталого фінансового розвитку, довіри й прозорості. Водночас реалізація такої системи є складною та потребує продуманих стратегій, інвестицій, етичного підходу й суспільної підтримки. Національна стратегія доходів до 2030 року: Україна затвердила стратегію реформування податкової політики, де одним із ключових пунктів є цифровізація адміністрування. План цифрового розвитку ДПС до 2030 року: Мінфін затвердив його, щоб трансформувати Державну податкову службу через IT-рішення. Інструменти цифрового адміністрування: ІКС «Е-аудит» – електронні системи для автоматизованих перевірок. SAF-T UA – система обміну даними. BigData TP – аналіз даних трансферного ціноутворення. Податково-правова модернізація: ДПС бачить цифровізацію як важливу частину розвитку цифрової держави. Нова парадигма соціального договору в тому, що податковий акт перетворюється з обов'язку в активну форму участі громадян у державі. Держава як

сервіс: цифрова податкова система – це частина «раціональної, ефективної держави», яка служить громадянам, а не лише збирає податки. Податкова система, побудована на цифрових принципах, може бути елементом сталого економічного та соціального розвитку, де технології служать не лише добробуту, але й справедливості.

Список використаної літератури

1. Бостром Н. Суперінтелект. Стратегії і небезпеки розвитку розумних машин / пер з англ. А. Яцук. Київ : Наш формат, 2020. 408 с.
2. Бурашнікова О.С. Міжнародний досвід цифровізації у податковій сфері. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”. 2023. № 14 (91). С. 148–157. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/277865/272613>.
3. Бурашнікова О.. Філософія цифровізації податкової системи у контексті державності та сталого розвитку. *HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house «Helvetica», 2025. № 24(101). Р. 9–21. doi: <https://doi.org>.
4. Бурашнікова О.С. Феномен цифровізації податкової системи як чинник сталого розвитку: соціально-філософський аналіз. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. № 55. С. 12. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/55_2025/26.pdf/10.32782/hst-2025-24-101-01
5. Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.
6. Latour, B. (2005). *Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory*. Oxford University Press.
7. Tapscott, D. *The Digital Economy Anniversary Edition : Rethinking promise and peril in the age of networked intelligence*. New York : McGraw Hil, 2014. 448 s.
8. Tapscott, D. *The Digital Economy : Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. New York : McGraw Hill, 1995. 432 s.
9. Floridi, L. (2019). *The logic of information: A theory of philosophy as conceptual design*. Stanford University Press.
10. Verbeek, P.-P. (2011). *Moralizing technology: Understanding and designing the morality of things*. University of Chicago Press.
11. Shoshana Z. *The Age of Surveillance Capitalism*. USA : Public Affairs, 2019. 704 s.

THE CONCEPT OF A DIGITAL TAX SYSTEM AS A FOUNDATION FOR A SUSTAINABLE DEVELOPMENT STATE IN THE CONDITIONS OF UKRAINE’S POST-WAR RECONSTRUCTION

Olena Burashnikova

Zaporizhzhia National University,

Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny,

Department of Project Management and Administration

Fanatska Str., 10, 69006, Zaporizhzhia, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0806-1767>

The article considers the concept of a digital tax system as a key platform for ensuring sustainable development of Ukraine in the conditions of post-war reconstruction. The purpose of the article is to theoretically and practically substantiate the concept of a digital tax system as the foundation of sustainable development of Ukraine in the conditions of post-war reconstruction by analyzing the philosophical-

sociological, economic and technological aspects of its implementation, identifying key digitalization tools, and assessing the impact on the efficiency of tax administration. Research methodology. The article uses a comprehensive interdisciplinary approach that combines philosophical-sociological, economic and technological analysis of the digital tax system. The following methods were used: systemic, cross-cultural, axiological, anthropological analysis. It is emphasized that the digitalization of the fiscal sphere is a strategic factor in the modernization of public administration, increasing transparency, strengthening financial discipline and minimizing corruption risks. Attention is focused on the implementation of intelligent ICT solutions, such as Big Data, artificial intelligence, blockchain, automated transaction control, digital identification of payers, which are able to ensure effective tax administration and the formation of trust between the state and citizens. It is shown that the digital tax system is becoming a structural element of the sustainable development strategy, as it supports economic stability, contributes to the growth of investment attractiveness and creates conditions for the reconstruction of infrastructure, expansion of socio-economic opportunities. The need to develop a national model of a digital tax system that integrates the best international practices and meets the specifics of the Ukrainian post-war context is substantiated. It is concluded that the concept of a digital tax system in Ukraine is not just a reform of tax authorities, it is a philosophical transformation of the state. In the conditions of post-war recovery of Ukraine, it can become a powerful tool for ensuring sustainable financial development.

Key words: digital tax system, sustainable development, post-war recovery, digitalization, artificial intelligence, Big Data, tax administration, transparency of public administration, social trust, philosophy of digital transformation, philosophy of sustainable development.

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025